

**«Балық шаруашылығы ғылыми-өндірістік орталығы» жауапкершілігі
шектелулі серіктестігінің қызметіндегі сыбайлас жемқорлық
тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша талдамалық есеп**

Алматы қаласы

16.07.2025 ж.

«Балық шаруашылығы ғылыми-өндірістік орталығы» жауапкершілігі шектелулі серіктестігінде (бұдан әрі – «БШҒӨО» ЖШС) сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының бұйрығына, сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау қағидаларына, 2022 жылғы 30 желтоқсандағы № 488 «Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы күрес», № 4 Үлгілік негізгі бағытының жобаларын іске асыру жөніндегі нұсқаулық (№ 4 ТБН) сәйкес жүргізілді

Серіктестіктің сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау объектісінің атауы - «БШҒӨО» ЖШС

Ішкі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізу үшін негіз:

Ауыл шаруашылығы министрінің 2025 жылғы 2 наурыздағы бұйрығымен және Серіктестік бас директорының 2025 жылғы 31 мамырдағы № 39 бұйрығымен бекітілген «Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі жүйесінде 2025 жылға арналған сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кестесі».

Жоғарыда аталған бұйрыққа сәйкес, Серіктестіктің ішкі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау келесі жұмыс тобымен жүргізілді:

- Асылбекова С.Ж. - бас директордың орынбасары (жұмыс тобының жетекшісі);
- Тургулдинов Е.С. - Ұйымдастыру-құқықтық бөлімінің бастығы;
- Жұмақанов А.Қ. - Әкімшілік-шаруашылық бөлімінің бастығы;
- Б.Қ. Серманизов - «Qazaq balyk» республикалық балық шаруашылығы және акваөсіру қауымдастығы» заңды тұлғалар бірлестігі басқармасының мүшесі (келісім бойынша);
- Ю.Т. Ромашов – коплаенс қызметкер.

Серіктестік қызметінің сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау кезеңі: 2024 жылғы 1 шілдеден 2026 жылғы 31 мамырға дейін.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау келесі принциптер негізінде жүргізілді:

1. объективтілік;
2. сенімділік;
3. ашықтық;
4. жан-жақтылық.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау келесі бағыттар бойынша жүргізілді:

1. Талдау субъектісінің ұйымдық-басқару қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.
2. Бюджеттік және қаржылық ресурстарды бөлу саласындағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Серіктестіктің бастапқы тіркеу күні 2007 жылдың 4 қазаны. Серіктестіктің жалғыз қатысушысы Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлікті жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2024 жылғы 3 қаңтардағы № 426 Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 6 сәуірдегі № 310 қаулысына (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 6 сәуірдегі № 310 қаулысына сәйкес Серіктестіктің жарғылық капиталындағы мемлекеттік үлесті иелену және пайдалану құқықтары қатысушы).

Серіктестік Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша заңды тұлға болып табылады және өз қызметін Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, 1998 жылғы 22 сәуірдегі «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Заңына, сондай-ақ Жарғыға сәйкес жүзеге асырады.

Серіктестіктің негізгі мақсаты – ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін енгізу арқылы балық және аквамәдениет шаруашылығының тиімді дамуын ғылыми қамтамасыз ету және тұрақты экономикалық қызметті жүзеге асыру арқылы нақты өндіріс процесінде таза кіріс алу.

Серіктестіктің негізгі қызметі:

1. Балық шаруашылығындағы зерттеулер мен тәжірибелерді қолдау;
2. Ғылыми-техникалық әзірлемелерді енгізу және оларды енгізу;

3. Балық шаруашылығындағы білімді тарату және беру бойынша консультациялық қызмет көрсету;

4. Балық шаруашылығы саласында оқу семинарларын, семинарларды, дөңгелек үстелдерді, конференцияларды және басқа да іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.

Серіктестік өзінің негізгі қызметін жүзеге асыру кезінде, сондай-ақ миссиясын, мақсаттары мен міндеттерін орындау кезінде келесі функцияларды жүзеге асырады:

1. Балық аулау (теңіз балық шаруашылығы, тұщы су шаруашылығы);
2. Акваөсіру (теңіз аквакультурасы, тұщы су шаруашылығы);
3. Асыл тұқымды құрттарды, ұлуларды, моллюскаларды және т.б. өсіруге арналған шаруашылықтарды пайдалану;
4. Балықтарды, шаянтәрізділерді және моллюскаларды өңдеу және сақтау;
5. Жаратылыстану және техника саласындағы басқа зерттеулер;
6. Зияткерлік меншік объектілерін және ұқсас өнімдерді лизингке беру, авторлық құқықпен қорғалатын туындыларға шарттар жасау;
7. Концессиялық жобаларды және мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын консультациялық қолдау.

Серіктестік бес сертификатталған зертхананы басқарады: ихтиология, аквакультура, гидробиология, гидроанализ және генетика. Серіктестіктің қызметіне барлық қажетті лицензиялар алынды.

Серіктестік өз қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау және алдын алу бойынша жүйелі түрде жұмыс істейді. Сыбайлас жемқорлықпен күресу және қоғамда сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілік тәжірибесін енгізу, оның ішінде бизнес-процестерді жетілдіру және ашықтықты арттыру жолымен барлық құқықтық шаралар қабылданады.

Тәуекелдерді басқару жүйесі мен бизнес-процестерді жетілдіру мақсатында Серіктестік бөлімшелерінің қызметін қозғайтын келесі заңнамалық актілер қаралды:

- Экологиялық кодекс;
- Қылмыстық кодекс;
- Әкімшілік кодекс;
- Еңбек кодексі;

- Кәсіпкерлік кодекс;
- «Жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Заңы
- Мемлекеттік сатып алу туралы заң;
- «Ғылыми-техникалық саясат туралы» Заң;
- «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заң;
- «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру туралы» Заң.

Талдау сонымен қатар компанияның және оның құрылымдық бөлімшелерінің қызметін реттейтін ішкі нормативтік құжаттарды зерттеді:

- Ұжымдық шарт;
  - Құжаттау ережелері;
  - Персоналды басқару жөніндегі нұсқаулық;
  - Іскерлік саяхат ережелері;
  - Еңбек тәртібі;
  - Қызметкерлерге еңбекақы төлеу, әлеуметтік қолдау және ынталандыру ережелері;
  - Негізгі құралдарды есептен шығару ережелері;
- Корпоративтік этика кодексі;
- коммерциялық және қызметтік құпияның сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулықтар;
  - Ереже (кафедралар, зертханалар, филиалдар туралы);
  - Лауазымдық нұсқаулықтар.

Серіктестіктің нормативтік құжаттарын талдау негізінде әкімшілік және басқарушы персоналдың өз қалауы бойынша шешім қабылдауына ықпал ететін немесе заңды мүдделерді немесе құқықтық актілерді сақтауға кедергі келтіретін ережелер белгіленбеген. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауды жеңілдететін өкілеттіктер мен нормативтік құқықтық актілердің болуы анықталған жоқ.

Зерттеу кезеңінде компанияның ұйымдастырушылық-басқару қызметінде келесі қызмет бағыттары талданды:

1. Адам ресурстарын басқару;
2. Мүдделер қақтығысын шешу;

3. Бюджеттік және қаржылық ресурстарды дамыту және бөлу;
4. Шарт жасасу;
5. Ұйымдастыру-басқару қызметінен туындайтын басқа да мәселелер.

Адам ресурстарын басқару:

Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің [бабының] тармағына сәйкес, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларды қоспағанда, қызметкер мен жұмыс берушінің арасында еңбек қатынастары осы Кодекске сәйкес жасалған еңбек шарты негізінде туындайды.

Персоналды іріктеу тәртібі адам ресурстарын басқару жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес реттеледі және жүзеге асырылады.

Кадр қызметі жұмысқа қабылдау кезінде жеке іс жасайды, оған Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 32-бабына сәйкес қызметкердің еңбек өтілінен өмірбаяндық және әлеуметтік деректер, анықтамалық тексерулер және басқа да мәліметтер енгізіледі.

Кейбір қызметкерлердің жеке істерін қарау барысында кадр әкімшілігінің қызметкерлердің жеке істерін құру бөлігінде дұрыс жүргізіліп жатқаны анықталды. Қызметкерлердің жеке істері, оның ішінде ішкі нормативтік құжаттардың біліктілік талаптарына сәйкес келетін біліктілік беріліп, жоғары білімі бар екенін растайтын құжаттары тексерілді.

Еңбек шартын жасасу үшін қажетті құжаттардың ішінде (медициналық анықтамалар, соттылығы, білімі туралы анықтамалар және т.б.) жұмысқа орналасқан тұлғаға оның сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтерді ұсыну талабы бар.

2025 жылғы 30 мамырдағы жағдай бойынша штат саны 206; нақты саны – 164. Кадрлардың тұрақтамауын талдау ішкі тексеру кезеңінде үш қызметкердің шарттық міндеттемелерін өз еркімен бұзғаны анықталды. Теріс немесе тәртіптік себептермен жұмыстан шығарулар болған жоқ.

Қызметкерлерге қатысты тәртіптік жазалар немесе сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жоқ, қылмыстық немесе әкімшілік сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар анықталған жоқ.

Қызметкерлер белгіленген мерзімде қайта даярлаудан және біліктілігін арттырудан өтеді.

Бұқаралық ақпарат құралдарының мониторингі негізінде қызметкерлерге қатысты атышулы немесе беделін түсіретін жарияланымдар анықталмады.

Жеке және заңды тұлғалардан қызметкерлердің сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысты шағымдар түскен жоқ. Кадр қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау мүдделер қақтығысын немесе қызметкерлердің басшылықпен байланысын анықтаған жоқ. Ұжым тұрақты жұмыс істейді. Сыбайлас жемқорлық әрекеттерін білдіретін шектеулер немесе тыйымдар анықталған жоқ.

Теріс себептермен, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар мен тәртіптік теріс қылықтар бойынша жұмыстан босатылғандар анықталған жоқ.

Бұрынғы талдау жүргізген комиссияның ұсыныстары негізінде құрылымдық бөлімшелердің лауазымдық нұсқаулықтары мен ережелері қолданыстағы заңнаманы көрсету үшін қайта қаралды. Бұл туралы жоғарғы органдар хабардар етті.

Кадрларды басқару қызметін талдау нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша профилактикалық іс-шараларды жүйелі түрде жүргізу, қажет болған жағдайда жыл сайын жұмысқа қабылдау кезінде ғана емес, қызметкерлерден соттылығы туралы анықтамаларды және сыбайлас жемқорлық қылмыс жасау туралы мәліметтерді сұрату ұсынылды.

2. Мүдделер қақтығысын шешу

Мүдделер қақтығысының алдын алу және шешу сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесіндегі шаралардың бірі болып табылады.

Заңға сәйкес Серіктестік қызметкерлері назарына түскен кез келген сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы басшылық пен құқық қорғау органдарына дереу хабарлауға, мүдделер қақтығысының алдын алу және шешу бойынша шаралар қабылдауға міндетті. Олар өздеріне белгілі болған бойда басшылық пен құқық қорғау органдарына жазбаша түрде хабарлауы тиіс.

Мүдделер қақтығысын реттеу бірқатар нормативтік және ішкі құжаттар негізінде жүзеге асырылады: «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат тұжырымдамасын бекіту туралы», Корпоративтік әдеп кодексі, Әдеп жөніндегі комиссияның ережелері, соған байланысты қызметкерлерге міндеттер мен құқықтар жүктеледі.

1. Кез келген ықтимал мүдделер қақтығысының алдын алу бойынша шаралар қабылдау;

2. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда басшылықты хабардар ету;

3. Мүдделер қақтығысының алдын алу шараларын қабылдау.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактілерін жедел шешу және хабарлау үшін азаматтар мен қызметкерлердің арыз-шағымдарын қабылдау үшін «Dorbox» орнатылған.

Мүдделер қақтығысының алдын алудың негізгі шаралары:

1. Қызметкерлердің қызметтік міндеттерін қатаң сақтауы;
2. Ұйымдық құрылымды бекіту және жүргізу.

Корпоративтік әдеп кодексі мүдделер қақтығысының алдын алуды қарастырады және барлық қызметкерлер өз шешімдеріне жауапты.

3. Бюджеттік және қаржылық ресурстарды әзірлеу және бөлу

Серіктестік мемлекеттік бағдарламаларға белсенді түрде қатысып, түрлі қызметтерді көрсету арқылы шарттық міндеттемелерді орындайды.

Барлық шығындар бірінші кезекте жобалардың гранттық қаражаты есебінен жабылады.

Қаражат бюджетке сәйкес жұмсалады. Жалақы карточкалық шоттарға төленеді, ал басқа операциялар онлайн-банкинг жүйелері арқылы өңделеді. Шот-фактуралар электронды түрде беріледі. Қаржы бөлімі барлық қажетті есептерді уақытында тапсырады.

Комиссияның ұсынысы негізінде Негізгі құралдарды есептен шығару ережелері қаралды.

Негізгі құралдарды, оның ішінде көлік құралдарын есептен шығару және өткізу кезіндегі заң бұзушылықтар бойынша шағымдар мен талаптар түскен жоқ. Құжатты өзгеріссіз қалдыру ұсынылды.

4. Шарт жасасу

Мемлекеттік сатып алу туралы шарттар бойынша міндеттемелердің орындалуына талдау жүргізілді.

Мемлекеттік сатып алу «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес ұйымдастырылады және өткізіледі, онда

Серіктестік Тапсырыс беруші және Жеткізуші ретінде әрекет етеді. Мемлекеттік сатып алу процесі Goszakup.gov.kz порталында ашықтық пен ашықтықты қамтамасыз ете отырып жүргізіледі.

Мемлекеттік сатып алу Сатып алу жоспарына сәйкес және 2024-2025 жылдарға арналған даму жоспары негізінде жүзеге асырылды.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау үшін техникалық шарттарға сәйкес тауарларды қабылдау көзделген.

Техникалық ерекшеліктерді құрудың алдын алу үшін үкімет порталы жеткізушілерге техникалық шарттарды алдын ала қарауға мүмкіндік беретін алдын ала талқылау үдерісін енгізді.

Талқылау процесі веб-портал арқылы 10 күн бойы ашық.

Өтініштердің негізсіз қабылданбауына жол бермеу үшін келесі ережелер қолданылады: қатысушыларға өтінімдерді ашқаннан кейін құжаттарды қарау мүмкіндігі беріледі.

Заң тұтынушылардан өтінімдерді қабылдамау себептерін егжей-тегжейлі сипаттауды талап етеді.

Бір көзден алу тәсілімен сатып алуға қойылатын талаптар күшейтілді. Тұтынушылар сатып алу қажеттілігін негіздеуі керек. Нәтижелер негіздемемен бірге веб-сайтта орналастырылуы керек.

Жеткізуші немесе қатысушы Тапсырыс берушінің әрекетіне шағым берген кезде сатып алуды ұйымдастырушылар кеңселік аудит және тексеру жүргізеді.

Сатып алу процесінде серіктестік фактілері анықталған жоқ.

Заң бұзушылықтар бойынша шағымдар түскен жоқ.

Барлық келісім-шарттар заңға сәйкес жасалған. Қысқа мерзімді келісім-шарттар орындалды, басқалары орындалуда.

Жабдықтаушы шарттық міндеттемелерді бұзған жағдайда Серіктестік жедел жауап береді және өнім берушіні жосықсыз деп тану туралы сотқа жүгінеді.

Міндеттемелер бойынша келісімдердің негізгі бөлігі:

бағдарламалық-мақсатты және гранттық жобалар «Ғылым туралы» Заңның 2-тармағына сәйкес үшінші тұлғалармен жасалған шарттар арқылы жүзеге асырылатын болады.

Коммерцияландыру жобалары «Ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру туралы» Заңға сәйкес үшінші тұлғалармен шарт жасау арқылы жүзеге асырылады. Бұл жобалар мемлекеттік сатып алуды реттейтін заңнаманың қолданысына жатпайды

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімділігі процестерді автоматтандыру және ғылыми кеңестерді өткізу арқылы қамтамасыз етіледі.

Келісімшарттарды жасасумен байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

5. Ұйымдастыру-басқару қызметінен туындайтын басқа да мәселелер.

Өтініштер 2007 жылғы 12 қаңтардағы «Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы» Заңына сәйкес өнделеді. Өтініштерді қадағалау Бас Прокурордың 2015 жылғы 18 желтоқсандағы бұйрығымен бекітілген Өтініштерді есепке алу ережесіне сәйкес жүзеге асырылады.

Өтініштердің уақтылы және сапалы қаралуын қамтамасыз ету бойынша бөлімдерде аталған бағыттар бойынша жұмыстардың жай-күйіне талдау жүргізіліп, заң бұзушылықтар анықталған жоқ. Қадағалауды күшейту және өтініштерді қарау талаптарының бұзылуына жол бермеу бойынша шаралар қабылдануда.

Жұмыс тобына ұсыныстар:

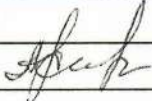
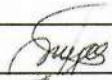

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу және азайту үшін мыналар ұсынылады:

- жоғары сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен мүдделер қақтығысына қатысты қызметтің тұрақты мониторингі.

- Корпоративтік кодексті қатаң сақтау, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне төзбеушілікті тәрбиелеу.

- қызметкерлерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл әдістерінің, байланыс ақпаратының, телефон нөмірлерінің және ықтимал сыбайлас жемқорлық туралы хабарлау үшін басқа да ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету.

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың сақталуын қамтамасыз ету бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

ФИО	
Асылбекова С.Ж.	
Улдаханова А.К	
Тургулдинов Е.С.	
Жұмақанов А.Қ.	
Б.Қ. Серманизов	
Ю.Т. Ромашов	